

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/115/2023
Identifikačné číslo spisu: 3100899436
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Zemková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:3100899436.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu L. T., B., X. XX, proti žalovanej Obec Drietoma, Drietoma 29, IČO: 00 311 529, právne zastúpená Mgr. Júliusom Meszárošom, advokátom, Trenčín, Nám. Sv. Anny 7269/20B, o ochranu vlastníckeho práva a náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 5C/858/2000, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/35/2022 z 20. apríla 2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej n e p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 5C/858/2000-583 z 15. decembra 2021 zamietol sťažnosť žalobcu proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín č. k. 5C/858/2000-549 z 25. mája 2021.

2. V odôvodnení uviedol, že uznesením Okresného súdu Trenčín č. k. 5C/858/2000-547 zo dňa 19. apríla 2021 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 6Co/44/2021-571 zo dňa 15. júla 2021 bola žalobcovi uložená povinnosť nahradiť trovy konania štátu v rozsahu 100 %. V uznesení súdu prvej inštancie z 25. mája 2021 boli trovy vyčíslené na 769,84 €. Proti tomuto uzneseniu podal žalobca sťažnosť, v ktorej žiadal, aby súd zrušil uznesenie, pričom mal za to, že povinnosť je neprimerane vysoká k povahe veci, žiadal, aby mu súd odpustil povinnosť nahradiť tieto trovy a namietal premlčanie, poukázal na svoj pokročilý vek, zdravotný stav a nemožnosť zabezpečiť si ďalší finančný príjem. Súd prvej inštancie po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 242, § 239 ods. 1, § 249, § 250 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie bolo doručené právnomu zástupcovi žalobcu dňa 27. mája 2021. Lehota 15 dní na podanie sťažnosti začala plynúť dňom 28. mája 2021 a skončila dňa 11. júna 2021, teda v piatok, kedy žalobca mohol najneskôr podať sťažnosť priamo na súde, alebo ju v tento deň odoslať súdu poštovou službou. Sťažnosť bola žalobcom odoslaná poštovou službou až 14. júna 2021, teda po uplynutí lehoty na podanie sťažnosti, kedy už predmetné rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, a nebolo možné ho účinne napadnúť sťažnosťou. Preto okresný súd dospel k záveru, že

sťažnosť žalobcu bola podaná oneskorene a preto ju zamietol (uznesenie č. k. 5C/858/2000-583 z 15. decembra 2021).

3. Proti tomuto uzneseniu podal odvolanie žalobca, ktorý namietal, že vo veci sa rozhodlo nespravodlivo voči jeho osobe, navyiac mala rozhodovať zaujatá sudkyňa JUDr. Ľubica Balalová. Namietal, že uznesenie Okresného súdu Trenčín zo dňa 25. mája 2021 mu zaslala advokátska kancelária doporučeným listom dňa 27. mája 2021, ktorý prevzal na pošte v Trnave dňa 11. júna 2021 v stanovenej 18-dňovej lehote na prevzatie zásielky. Dňa 11. júna 2021 prevzal doporučenú zásielku a je teda preukázateľné, že sťažnosť zo dňa 14. júna 2021 bola odoslaná doporučeným listom zo dňa 14. júna 2021. Preto je v danom prípade nesprávne odôvodnenie, v ktorom sa konštatuje, že napadnuté uznesenie bolo doručené právnomu zástupcovi žalobcu 27. mája 2021 a lehota na podanie sťažnosti začala plynúť od 28. mája 2021 a skončila 11. júna 2021. JUDr. Ľubica Balalová mu svojvoľne určila právneho zástupcu, ktorý konal podľa jej záujmu. Preto po prevzatí uznesenia dňa 11. júna 2021 podal včas sťažnosť dňa 14. júna 2021 v 15-dňovej lehote. Žiadal preto krajský súd ako súd odvolací, aby v celom rozsahu zrušil napadnuté rozhodnutie a spravodlivo rozhodol tak, že bude oslobodený od platenia neprimerane vysokých trov.

4. Skôr ako odvolací súd pristúpil k vecnému prieskumu napadnutého uznesenia, skúmal v prvom rade prípustnosť odvolania v prejednávanej veci. Podľa § 386 písm. c/ CSP je potrebné odmietnuť odvolanie, ktoré bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému odvolanie nie je prípustné. Podľa § 355 ods. 2 CSP proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon pripúšťa.

5. Voči ktorým uzneseniam súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, je upravené v § 357 CSP pod písm. a/ až o/. Uznesenie o zamietnutí sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania v tomto ustanovení upravené nie je. Preto odvolací súd dospel k záveru, že je potrebné odvolanie žalobcu odmietnuť, lebo smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému zákon odvolanie nepripúšťa.

6. O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1, 2 CSP, kedy žalovanej nevznikli žiadne trovy odvolacieho konania, a preto odvolací súd rozhodol tak, že žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

7. Proti uzneseniu odvolacieho súdu sp. zn. 5Co/35/2022 podal žalobca prostredníctvom pošty dovolanie 18. mája 2022, ktoré spísal sám (viď č. l. 603 spisu). V dovolaní uviedol, že dovolanie napísal sám, keďže súdom ustanovený právny zástupca ho odmietol zastupovať z dôvodu, že nemá v tejto veci osobitnú plnú moc a aj z dôvodu pracovného zaťaženia. Žalobca dovolanie zdôvodnil tým, že sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu o výške náhrady trov konania podal včas a to po doručení uznesenia od advokátskej kancelárie, preto považuje uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 5Co/35/2022-597 za nesprávne.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd príslušný rozhodnúť o dovolaní podľa § 35 CSP predovšetkým skúmal, či sú splnené procesné podmienky konania o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku, vyplývajúce z ustanovenia § 429 ods. 1 CSP (spísanie dovolania advokátom a zastúpenie dovolateľa v dovolacom konaní advokátom).

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

10. Aby dovolanie vyvolalo zamýšľané právne následky a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum a dovolanie vecne prejednať, musia byť splnené všetky podmienky jeho prípustnosti. Civilný sporový poriadok vyžaduje, aby dovolanie bolo podané na to oprávnenou osobou (§ 424 až § 426 CSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 427 CSP), smerovalo proti prípustnému predmetu dovolania (§ 419 až § 423 CSP) a spĺňalo zákonom vyžadované náležitosti vrátane osobitnej podmienky povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (§ 428 a § 429 CSP). Podmienky prípustnosti dovolania sú vzájomne previazané; pre úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku musia byť splnené nielen všetky kumulatívne, ale zároveň súčasne.

11. Podľa ustanovenia § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

12. K zastúpeniu dovolateľa advokátom a spisaniu dovolania advokátom senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvádza nasledovné:

13. Podľa § 429 ods. 1, 2 písm. a/ CSP, dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

14. Podľa § 447 písm. e/ CSP, dovolací súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429.

15. Z citovaných ustanovení vyplýva, že právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016, stanovuje osobitnú podmienku dovolacieho konania a vyžaduje, aby bol dovolateľ (okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje § 429 ods. 2 CSP) zastúpený advokátom a aby podané dovolanie bolo spísané advokátom.

16. Postup súdu prvej inštancie v prípade nesplnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 429 ods. 1 CSP) upravuje § 436 ods. 1 CSP, podľa ktorého vtedy, keď má dovolanie vady podľa § 429 CSP a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania.

17. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. decembra 2019 sp. zn. 4Cdo/190/2019, schváleného Občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 16. septembra 2020 na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, spísanie dovolania advokátom je obligatórnou podmienkou dovolacieho konania, ktorá musí byť splnená už pri podaní dovolania; jej nedostatok musí byť odstránený do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania. To neplatí, ak dovolateľ nebol riadne poučený odvolacím súdom (R 39/2020).

18. Dovolací súd uvádza, že obdobný právny názor na vec zaujal dovolací súd tiež v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/10/2018 a 4Cdo/160/2017. Tento záver bol vyhodnotený ako ústavne konformný a udržateľný aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. ÚS 489/2018, publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 79/2018, v ktorom ústavný súd vyslovil, že ak obligatórnou náležitosťou dovolania je podľa druhej vety § 429 ods. 1 CSP jeho spísanie advokátom, je potom logické, že nedostatok tejto podmienky možno odstrániť len v lehote na podanie dovolania, keďže ide o podmienku, ktorá musí byť splnená už pri jeho podaní. Je preto na dovolateľovi, aby v súlade so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“, t.j. „bdelým patrí právo“, predložil v zákonom stanovenej lehote také dovolanie, ktoré bude spĺňať všetky zákonom ustanovené náležitosti.

19. Aby boli splnené všetky podmienky prípustnosti dovolania a aby dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum, je procesnou povinnosťou dovolateľa podať a formulovať svoje dovolanie tak, že pri zachovaní podmienky včasnosti jeho podania zároveň bude splnená podmienka náležitosti dovolania vrátane povinného právneho zastúpenia v zmysle § 429 CSP. To znamená, že ak nemá

dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, dovolateľ je povinný v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré dovolaním napáda (§ 427 ods. 1 CSP), podať dovolanie právne perfektné, t. j. spĺňajúce všetky zákonom požadované náležitosti v zmysle § 428 a § 429 CSP; prípadne vady už podaného dovolania v tejto lehote odstrániť tak, aby všetky zákonom požadované náležitosti spĺňalo. Jediná (výnimočná) procesná situácia, kedy súd poskytne dovolateľovi dodatočnú lehotu na odstránenie väd, sa týka výlučne vady podľa § 429 ods. 1 CSP, a to len za predpokladu absencie, resp. nedostatočného poučenia dovolateľa odvolacím súdom (R 39/2019; IV. ÚS. 489/2018); o čo ale v prejednávanej veci nešlo. Opačný záver, podľa ktorého ak by pre právne relevantné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku pri zachovaní stanovenej dvojmesačnej dovolacej lehoty postačovalo len podanie akéhokoľvek blanketného, neúplného, nesprávneho alebo nezrozumiteľného dovolania a dovolateľ by mohol vady takéhoto dovolania účinne odstraňovať aj po uplynutí tejto lehoty (v podstate až do vydania rozhodnutia odvolacím súdom), je v rozpore s koncepciou prísneho režimu koncentrácie sporového konania, ktorá sa vzťahuje na inštitút dovolania upravený Civilným sporovým poriadkom (porovnaj § 430, § 434, § 427 ods. 1 v spojení s § 436 ods. 1 a contrario CSP), ako aj s ustanoveniami zákona vymedzujúcimi podmienky prípustnosti dovolania (§ 419 až § 435 CSP).

20. Z obsahu spisu vyplýva, že dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu obsahuje riadne poučenie o prípustnosti dovolania, o lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a povinnom zastúpení dovolateľa advokátom v dovolacom konaní (§ 393 ods. 1 CSP). O možnosti obrátiť sa v tomto dovolacom konaní na Centrum právnej pomoci bol dovolateľ poučený aj v uznesení Okresného súdu Trenčín č. k. 5C/858/2000-644 zo 6. apríla 2023, po písomnom pokyne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. decembra 2022 (l. č. 635).

21. Obsah spisu prezrádza i to, že dovolateľovi bol na konanie na okresnom a krajskom súde ustanovený uznesením Okresného súdu v Trenčíne č. k. 5C/858/2000-214 z 8. októbra 2008 advokát JUDr. Martin Bartko.

22. Zároveň bol dovolateľ poučený aj v uznesení Okresného súdu v Trenčíne č. k. 5C/585/2000-579 z 3. novembra 2021 o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (viď l. č. 579 spisu).

23. Z uvedeného plynie, že žalobca podal proti uzneseniu odvolacieho súdu síce včas dovolanie, ktoré nespísal advokát, žalobca nepreukázal, že sám má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 468 CSP), hoci bol o tejto povinnosti riadne poučený v dovolacom konaní. Pokiaľ dovolateľ podá dovolanie sám, je nutné, aby pre splnenie požiadavky spisania dovolania advokátom v zmysle § 429 ods. 1 CSP, advokát dovolateľa podanie nahradil alebo doplnil vlastným podaním a to v lehote na podanie dovolania, v inom prípade tento nedostatok už nie je možné odstrániť. Advokát dovolateľa nepodal doplnenie dovolania. Dovolací súd z tohto dôvodu uzatvára, že nebola splnená osobitná podmienka prípustnosti dovolania, stanovená v § 429 ods. 1 CSP o povinnosti spisania dovolania advokátom, pričom sa nejedná o dovolateľa uvedeného v § 429 ods. 2 písm. a/ CSP.

24. Z dôvodu, že neboli splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 429 CSP, keďže dovolanie žalobcu do lehoty na podanie dovolania nebolo spísané advokátom, preto je tu daný dôvod na odmietnutie dovolania ako procesne neprípustného v zmysle § 447 písm. e/ CSP.

25. Dovolací súd odmietol dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. e/ CSP ako také, ktoré nespĺňa podmienky podľa § 429 CSP. Vzhľadom na rozhodnutie z procesných dôvodov, dovolací súd nemal možnosť vykonať meritórny dovolací prieskum a dovolanie vecne prejednať.

26. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalovanej ich náhradu nepriznal, pretože aj keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu, zaviniť žalobca (§ 256 ods. 1 CSP), žalovanej žiadne preukázané trovy dovolacieho konania nevznikli (R 72/2018).

27. Toto uznesenie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.